

ABONAMENTUL:  
 Pe un an . 28.— Cor.  
 Pe jumătate an 14.— „  
 Pe 3 luni . . . 7.— „  
 Pe o lună . . . 2.40 „  
 Pentru România și  
 străinătate:  
 Pe un an . 40.— franci.  
 Telefon  
 pentru oraș și interurban  
 Nr. 750.

# ROMÂNUL

REDACTIA  
 și ADMINISTRATIA  
 Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERTIUNILE  
 se primesc la admi-  
 nistrație.

Mulțumite publice și Loc  
 deschis costă șirul 20 fil.  
 Manuscrisurile nu se in-  
 napoiază.



## Prolog.

Mi-e sufletul o mândră primăvară  
 Acum când plec pe drumuri de lumină.  
 Și-mi pare-un dulce-acord de mandolină  
 A trenului satanică fanfară.

O du-mă, du-mă 'n lumea ta streină  
 Smeu care gemi de-a viselor povară  
 Departe peste zeci și zeci hotare!  
 Mi-e inima de sfântă sete plină.

De-avânturi vulturești spre culmi cu soare!  
 Să-mi împletesc din visuri împlinite  
 A vieții strălucită sărbătoare!

O dumă, du-mă 'n mugete cumplite  
 Să uit blestemul care-mi strigă: „poate  
 Mai bine-ar fi să fii acum... sub roate!”

N. Petreanu.

## Notițe literare.

### 1. Revistele din România.

Arare-ori ni se dă prilejul ca să citim reviste literare din Tară. Și cu cât dor le așteptăm! Și este foarte firesc. Acum, când literatura din Ardeal se sbate în agonie și abia, în scrierile unor poeți rămași acasă mai licărește focul frumosului — acum, când nu știm ce ne aduce momentul, noi, Români, ne simțim ca niciodată unitatea culturală... Revistele din Tară ne aduc atâtea știri interesante cari descopăr activitatea intensă a scriitorilor noștri și ne bucurăm. Dar să încercăm să facem o analiză a revistelor ce apar în Tară.

Fără îndoială „revistele literare” (expresiu verbis) au dispărut. Unele, c. d. p. „Viața nouă”, „Versuri și prosă”, „Viața românească”, ținând morțiș la idealul lor, au divagat într'un esteticism periculos și înoată cu totul în valurile politicianismului. Îndeosebi „Viața românească” dela retragerea din direcțiune a dlui prof. Cantacuzino, publică aproape numai studii politice. Scriitorii ei sunt recrutați dintre publicisții puțin cunoscuți până astăzi. Despre publicistul basarabean Al. Nour, unul dintre campionii revistei ieșene nu știam aproape nimic. Prin reformarea de ordin politic a „Vieții românești”, scriitorii ei s'au retras. Nu mai publică în „V. R.”

pagini literare Al. Brătescu-Voinești, Sadoveanu, Coșbuc, Minulescu. I-a rămas însă statornic părintele Agârbiceanu, care publică în numărul din urmă o navelă cu subiect din viața transilvănenilor.

La Iași mai apar două publicații literare: „Versuri și prosă” și „Zări senine”. „Versuri și prosă” a fost o revistă serioasă fondată de profesorii tineri din Iași și odinioară colaborau la dânsa scriitorii noștri cei mai distinși. În anii trecuți direcția „Versurilor” fondase un teatru în aerul liber, în forma acceptată de Antoine, iar la noi, Români, în Sinaia de către dna Achaume-Brăneanu. Teatrul din Iași a jucat piese de Maeterlinck, Francois de Curel, I. Laforgue, Fr. Wedekind, iar dintre scriitorii români piese de câte un act de Minulescu, Emil Isac, I. Roșcu, Al. Stamatiad, D. Anghel, etc. După retragerea profesorului I. Roșcu dela revistă, „Versuri și prosă” a fuzionat cu-o altă revistă literară „Absolutio” și astăzi apare, în deplină somnolență și banalitate condusă de câțiva tineri scriitori. Tot la Iași apare o revistă de propagandă modernă „Zări senine”, care însă nu promite a reforma Olimpul. Dacă revistele ieșene au ațipit și s'au dedicat cu totul politicianismului, literatura română, se centralizează cu totul în revistele din capitală.

Dintre aceste abia câteva pot fi amintite, că servesc într'adevăr literatura. Rolul de con-

Numărul popular pe 1 an 4 cor.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

Numărul popular pe 1/2 2 coroane

să-și ia nici un avânt, cu aripile lui ciuntite. „De jale-i povestea”... — a scris poetul; și acum prezentul ni se pare și mai jalnic, — ne refugiam *totuș* în trecutul de umilință, când eram un neam de iobagi, cu oarecari nelămurite aspirații de propășire.

Numele etern — strălucitor al lui *George Șincai*, cronicarul vremilor de mărire și suferință a neamului nostru, se desprinde din negura vremilor, încă la anul 1787, când în calitate de „inspector școlar” ridică școala poporală din Căpușul de câmpie. Trei sute de școale populare s'ar fi ridicat, în intervalul cât neobositul Șincai, a funcționat, în calitate de inspector al învățământului nostru primitiv.

E datorita istoricilor noștri, să lămurască, ce calificare aveau acești învățători ai noștri — ; cei din districtul Giurgiului știm, că își făceau pregătirea pe la mănăstirile din Moldova, iar ceilalți veniau la Blaj, pentru a asculta, interval de 2—6 luni propunerile învățătorilor dela școalele primare. Obiectele, pe cari le ascultau erau: religia și morala, limba maternă, cetirea latinească, caligrafie, gramatică, ortografie, calculatul și regulile școlare.

Își poate închipui oricine, ce bagaj de cunoștințe duceau cu sine dascălii noștri, după o pregătire *maximală* de 6 luni!

Sinodul, ce s'a ținut în 1833 la Blaj, hotărăște, ca în parohiile unde nu e dascăl, „cuviosul protopop cu împreună înțelegerea poporenilor bărbat harnic să rânduiască dascăl, care *de toamna până primăvara*, pruncii și pruncuțele satului să-i adune în casa cea de școală, sau de nu e școală, și cu ceva greutate, în casă să-i învețe.”

„Primăvara, sau în ființa de față a protopopului, sau a notarului tractului, pruncii să facă examen și informațiile să se trimită la scaun”.

Așa erau, pe vremuri, învățătorii noștri, cu multă tragere de inimă pentru munca lor, dar cu puțină pricepere: *lucus a non lucendo!*

Mitropolitul de fericită pomenire *Alexandru Șterca Șuluțiu* înființează la anul 1865

institutul pedagogic de astăzi: La început erau numai două cursuri, ce se completează la trei (1880) sub marele arhiereu *Vancea*. Sub actualul arhiereu Dr. Victor Mihályi de Apșa, se deschide la 1899 un curs privat pentru elevii preparandiale, ce s'a sistat însă în vremea din urmă, înființându-se însă mai recent, institute pedagogice sistematice pentru fetele la Lugoj și la Gherla.

Azi, educația ce se dă elevilor noștri din institutul pedagogic, stă la nivelul oricărui institut străin similar.

Corpul profesoral de azi, sub conducerea neobositului director *Ioan F. Negruțiu*, își dă toată silința, să susțină institutul la nivelul corespunzător.

Elevii urmează azi patru cursuri; iar internatul preparandial, ce s'a înființat la 1897, azi ocrotește cea mai mare parte a elevilor, în condițiile cele mai favorabile atât pentru ei, cât și pentru viitorul instrucției noastre primare.

Ne bucurăm, că acest vechiu așezământ de cultură românească împlinește jumătate de veac, în munca lui rodnică și neîntreruptă!

Ne bucurăm, mai ales, de starea lui tot mai înfloritoare a anilor din urmă, dorind d'n inimă, ca viitorul lui să fie un ascendent tot mai îmbucurător, pentru cultura plâpânelor noastre odrasle dela sate.

Imprejurările schimbate de azi, reclamă tot mai multă lumină — chiar și în cătunele cele mai ascunse — și, cu forțele didactice de azi, institutul pedagogic din Blaj poate ușor îndeplini această muncă binefăcătoare. Aceasta cu atât mai vărtos, cu cât — în vederea ameliorării sorții dascălești — elementele, ce urmează aceasta carieră, sunt din ce în ce mai alese.

Institutul pedagogic din Blaj, după-ce a trecut pragul unui jumătate de veac, în munca lui culturală-națională, fie salutat cu toată dragostea, acum când activitatea lui mai necesară și mai prețioasă ca ori când.

Cincizeci de ani de muncă sunt începutul — cei mulți înainte!

## Un jubileu.

— O jumătate de veac dela înființarea institutului pedagogic din Blaj. —

De Al. Ciura.

Se împlinește o jumătate de veac dela înființarea institutului pedagogic din Blaj; și ne folosim de acest prilej, pentru a remarca și noi — modeștii cronicari ai zilelor de azi — o clipă de bucurie, în noianul de suferințe, ce ne copleșesc și ne îngroapă...

Cât de ușor era, mai ieri-alaltăieri, să scriu un articol, cu prilejul unui moment cultural aniversar! Și cât de greu e azi, când aripile bietului Pegaz ardelean, nu mai poate

duce î l au patru reviste: „*Neamul românesc*”, „*Convorbiri literare*”, „*Flacăra*” și „*Viața nouă*”. „*Noua revistă română*”, prin egocentrismul ei de didacticism ortodox și prin atitudinea prea îngăduitoare față cu pretențiile literare, și-a pierdut de mult titlul de-a patrona literatura. „*Noua revistă română*” a publicat alături de paginile literare semnate de adevărate talente „versurile” unor simpli amatori neputincioși, cum e. d. p.: dnii Aderca, Adrian Maniu, N. Varone Cruceanu, etc. Tot la „*Noua revistă română*” s'a încuibat spiritul ieftin al dlui I. Trivale (alias Brucker), care cu o uimitoare cutezanță și lipsă de modestie, a atacat chiar pe marele Caragiale. „*Noua revistă română*” pornită odinioară de-un triumvirat: Iorga, Densușianu, Motru, astăzi, scăpând de supravegherea impetuoasă a dlui Motru, a ajuns aproape necitită.

Și-a asigurat însă valoarea morală revista, căci revistă trebuie s'o numim: „*Neamul românesc*”, condusă de genialul profesor *Nicolae Iorga*. Acum, în ajunul prefacerii naționale, se observă rolul muncii stăruitoare a dlui Iorga. Principiile sale se verifică și intransigența sa, adesea sfâșietor de crudă este mai sănătoasă decât orice atitudine patetică și altruistă. „*Neamul românesc*” reprezintă și astăzi, spiritul naționalist pur și neîmpăcat cu streinismul destructiv, și articolele ce le semnează d. Iorga sunt de-o importanță istorică. „*Convorbiri literare*” suferă par'că de boala „*Vieții româ-*

*nești*”. În loc să-și păstreze calmul, surghiunește din coloanele ei literatura și chiamă datele prozaice ca să apere politica dlui S. Mehedinți. Bineînțeles „*Convorbiri literare*” nu înseamnă nici astăzi mehedintismul, ci postulatul de cultură rămas după „*Junimea*”. Chiar de aceea „*Convorbiri literare*” sunt și astăzi citite, pânăce „*Viața românească*” a pierdut mii și mii de abonați.

„*Flacăra*” apare cu aceeași cupertă și cu aceeași apucături americane. Dar americanismul este foarte folositor căci întipărește în public gustul de citit și deșteaptă în marile masse dorul de-a sprijini literatura. Star-urile de odinioară nu-i lipsesc. Const. Paul traduce neobosit — V. Eftimiu își publică portretul mereu — și spiritualul V. Militaru își zingănește teaca literară... Tempora *non* mutantur et non in illis. „*Flacăra*” rămâne „*Flacăra*” — și am fi nedrepti reticând existența „*Vieții noi*” a dlui Densușianu. Neîndoios d. Ovid Densușianu este o podoabă a universității din București. Activitatea sa este una dintre cele mai minunate, dovedită, că este unul dintre savanții noștri cu renume mondial. Operele sale sunt traduse în limbi străine și competiția sa în materie literară, n'ar trage-o nimenea la îndoială. Dar d. *Densușianu* a căzut în boala tuturor oamenilor mari. Pentru a-și duce la isbândă conduita estetică și literară, a cerut concursul unor „scriitori”, cari au compromis cu jalnică lor neputință ideile sublime ale așanumitului modernism. Ca

să fii modern nu trebuie să întortochiezi limba și să bagi friguri în cititori cu versuri anoste cum făceau colaboratorii dlui Ovid Densușianu, cum se făcea sistematic în buletinul din Strada Colței, și ierte-ne, dacă fiascul „*curentul*”-ui îl vom înscrie în detrimentul „*poetilor*” Dragoș Protopopescu, Bacovia, Cruceanu (Kreuzmann), Al. Colorian etc. ca să pomenim numai câțiva din marele bălcu internațional. „*Viața nouă*” a avut însă și momente prețioase și a protejionat munca sobră și cinstită a unor scriitori de valoare.

Dela războiu încoace „*Viața nouă*” a sistat luptele pentru păr albastru și ochi de bengal, și aruncând drapelul violet, a apucat stindardul nostru sfânt. Și atitudinea dlui *Densușianu* șade foarte bine. Essayul d-sale despre „*Eroismul nou*” ne entuziasmează, iar înduioșătoarea descriere a călătoriei în Champigny a dlui P. Păltânea ne amintește lacrimile. Vedeți domnilor dela „*Viața nouă*”, cu principii sănătoase și cinstite se poate inova orice artă și curent, căci a fi modern nu înseamnă hotărât a-ți bate joc de moarte și a imita fără șovăire orice danț ridicol din Apus.

Să mai pomenim în treacăt numele acelor reviste, cari apar la București, făr' să turbure multe valuri în apa Dâmboviței literare...

Una interesantă este: „*Cronica*”. Directorii ei sunt dnii Gala Galaction și Tudor Argezi, două condee proaspete și prodigioase. D. Tudor Argezi era cunoscut ca unul dintre polemisti

## Serbia în fața primejdiei.

Declarațiile dlui Vesnici, ministrul Serbiei la Paris, făcute ziarului „Le Temps”, organul ministerului de externe francez.

Citim într'un număr recent al ziarului „Le Temps”: Amenințarea unei ofensive austro-germane contra Serbiei, și aceea, nu mai puțin gravă, a unui atac brusc bulgar având de scop ocuparea teritoriilor macedonene pe cari tratatul de București le-a dat Sârbilor, creiază pentru micul popor care susține cu vigoare unul din cele mai grozave războaie — și aceasta curând după terminarea a două campanii nu mai puțin aspre — un nou și dublu pericol. Și de data aceasta este oare vorba numai de o stare sentențioasă a Teutonilor și oare operațiunile anunțate atât de sgomotos dincolo de Rin să fie adevărate? De altă parte cabinetul din Sofia voiește el să depășească acea „neutralitate armată” de care vorbea d. Radoslavoff și mobilizarea armatei bulgare are în adevăr de gând să precipiteze lucrurile, să arunce puterile și însaș națiunea bulgară în fața unui lucru împlinit? Evenimentele nu vor întârzia să ne lămurască; situația însă, așa cum este, ne pare a fi extrem de complicată prin elemente noi de gravitate, prin problema balcanică. L'am rugat pe Vesnici, ministrul Serbiei, interpretorul autorizat al gândurilor și speranțelor sârbești, să binevoiască să răspundă pentru „Le Temps” la câteva din chestiunile ce se pun de sine tuturor la ordinea zilei, în prezența stărilor de lucru create prin noua atitudine adoptată de Bulgaria.

— *Întrebăm pe d. Vesnici, ca, curentele în diferite direcții ce se manifestă deja de săptămâni la Sofia, durată foarte scurtă ce aveau s'o dea acordului turco-bulgar (recompensând numai neutralitatea observată până acum, după zisele dlui Radoslavoff), demersul Quadruplei și întrevăderea regelui Ferdinand cu șefii opoziției, mobilizarea bulgară în condițiile în cari a fost decretată, și-au constituit o adevărată surprindere pentru opinia sârbească.*

— *Intru nimic*, — ne răspunde ministrul Serbiei. Dela începutul acestei crize europene, fără precedent în istorie, am fost pe deplin convins — și am și spus-o eu numai m'a ascultat — că Bulgaria va păși contra Quadruplei în ziua când va crede că o va putea face, fără ca să se expulze la prea mari riscuri. Convingerea nu mi-e bazată numai pe argumente psihologice, pe cunoașterea mea a mentalității vecinilor noștri și a pozei de răsunare a regelui Ferdinand, ci mai cu seamă pe faptul din 1913. Bulgaria are interese cu imperiile centrale și Turcia, de cari numai cu greu s'ar putea desface.

— *Atunci, întrebăm noi, care este după dv., însemnătatea adevărată a mobilizării bulgare?*

— E simplu, replică d. Vesnici, logică că nu poate avea altă însemnare, decât aceea a unui atac, cât mai grabnic în contra Serbiei. Altă explicație a faptului nu-i posibilă, negândind nimeni că în Balcan să atace Bulgaria. Și fiți siguri că la Sofia nimeni nu ignorează, că atacând Serbia atât înseamnă cât o intrare în războiul contra Quadruplei, alipindu-se Austro-Germaniei și Turciei. Examinându-le acestea la lumina istoriei, această

atitudine este cu totul nefirească pentru orice judecată dreaptă. Iată, de-o parte Rusia, liberatoarea poporului bulgar, Anglia, care și-a abandonat politica turcofilă în favorul Bulgariei, Franța și Italia, națiuni generoase, cari totdeauna au intervenit în ajutorul popoarelor apăstate, Belgia, simbolizând onoarea și datoria în gradul cel mai mare, și în sfârșit Serbia însăși, care a fost cea dintâi care a întins mână de ajutor Bulgarilor asuprași de Turci, care i-a ajutat să-și câștige o viață independentă furnizându-le alimente și puști; de altă parte iată Turcia, dușmanul secular, și acea Germanie, care în toate timpurile a fost indiferentă la sfertările naționalităților oprimate, sfertări spre o viață mai liberă, mai demnă, acea Germanie, a cărei prim-cancelar Bismark își dădu într'o zi pe față părerea-i intimă proclamând, că toată viața Balcanului nu face cât oasele unui grenadir de Pomerania. Nu-i de lipsă să mai vorbim despre Austro-Ungaria, cu totul aservită Germanilor. Pe lângă toate acestea, către Turcia și Germania s'a întors Bulgaria.

— *Însă nu credeți d. ministru, — mai întrebăm noi, — că Bulgarii, în afară de orice simpatie, atragere politică sau morală, s'au decis la adoptarea acestei atitudini numai împinși de voința de-a obține revizuirea tratatului de București în sensul aspirațiilor lor naționale?*

— *Nu*, răspunde d. Vesnici. *Tratatul de București a fost încheierea logică a evenimentelor ce s'au petrecut, și cari au fost provocate de însaș Bulgaria.* Ce-i mai mult, d. Radoslavoff ține în mână această revizuire, fără ca s'o coste nici măcar sacrificiul unui om pe Bulgaria. Nu săvârșesc nici o indiscrețiune spunându-vă, că împătrită înțelegere a oferit guvernului din Sofia asigurarea granițelor Bulgariei luate în combinație în tratatul din 1912, granițe ce însși ei Bulgarii le-au cerut. Să nu ne facem însă iluzii. Sunt convins, că mai ales prin instinctul profund de rasă trebuie să ne explicăm de ce Bulgarii, descendenți ai Tătarilor, se atașează pe partea Turcilor și Teutonilor. Pe lângă toate cele ce dătorează, în trecutul lor, sângelui slav ce-l au în vine, ei totuș se proclamă cu mândrie de „Prusienii Balcanului”.

— *Și cu toate acestea, dle ministru, nu aflați că ar fi o greșală politică de-a căuta soluția problemei balcanice, așa de complexă, în afară de formula înțelegerii, care singură este garanție durabilă a echilibrului?*

— *Adevărații amici ai popoarelor Balcanului ne-au sfătuit totdeauna s'o acceptăm și noi am fi și acceptat aceste sfaturi cu recunoștință*, declară d. Vesnici. *Un fel de confederație de state, ce-ar trăi în bună armonie ca buni vecini, ar forma un element de pace și de echilibru în Europa. Primul războiu balcanic ne făcu să sperăm că acest vis s'ar putea împlini. Tara mea a fost cea dintâi, care ar fi lucrat spre această țintă, chiar și în trecut, când în Balcani erau țări creștine autonome nume Grecia, România, Muntenegru și Serbia. La acea epocă, bărbații noștri de stat, în negocierile lor cu celelalte guverne, totdeauna au ținut seama și de eventuala emancipare a Bulgarilor și de alipirea lor la această alianță. După experiența de*

aproape jumătate de secol trebuie să recunoaștem că nu ne-au mai rămas decât puține șanse de-a realiza acest proiect, cel puțin nu în prima lui formă, căci Bulgaria, eliberată prin sângele altora, nu voiește să fie egală vecinilor sale, ci tinde spre egemonie. Această alianță, ce-a fost proiectată o-dinboară ca garanție comună, de-o parte contra întoarcerii ofensive a Musulmanilor, de altă parte contra imbulzirei Germanilor, n'ar trebui oare s'o înființăm în contra primejdiei create prin cel mai aliat al acestor două elemente de opresiune?

— *Permite-mi, dle ministru, să precizez o chestiune care preocupă mult opinia publică: după un războiu deja așa de lung, ce urmează altor două războaie, este oare Serbia în stare, prin punerea în acțiune a tuturor mijloacelor sale, să facă față dublului pericol, ce o amenință prin ofensiva austro-germană și un atac bulgar?*

— *Să nu vă îndoiiți de puterea storfării noastre*, declară d. Vesnici. *Ne vom apăra patria, cum am apărut-o în 1913 și cum am mai apărut-o în contra atacurilor puterilor centrale. Națiunea noastră a sângerat amarnic, dar încă nu suntem la capătul sacrificiilor la cari consimțim să luăm parte pentru mântuirea patriei. Ca prietenii noștri, Belgiei, și noi ne vom apăra pas de pas pământul în contra oricărui dușman. Vom rezista până la ultimul om, până la ultima picătură de sânge. Ne este plăcut știindu-ne susținuți în sfertarea noastră de simpatia întregii lumi civilizate. Pe lângă toate acestea, nu trebuie să ascundem, că această nouă luptă ni se prezintă în condiții cam neegale, cugețând la disproporția dintre forțele unite bulgare-austro-germane și ale noastre. Din fericire amici și aliații noștri o știu aceasta și astfel putem crede că nu ne vor lipsi de ajutorul lor. Însă trebuie lucrat repede, pe toate căările și cu toate mijloacele. E fapt, că este vorba de apărarea existenței noastre naționale, dar în același timp împlinim și o chemare de interes general, de care fapt putem fi mândri. Considerând, că atacul preparat contra Serbiei va fi în realitate îndreptat contra împătritei înțelegeri, puterile înțelegerii ar fi în drept să pretindă Bulgariei, retragerea imediată a ordinului de mobilizare. Dacă există însă în Bulgaria cât de puțin simț de realitate și de morală politică, atunci poporul bulgar va înțelege că vreau să-l trimită pentru a doua oară spre o catastrofă. Dacă nu înțelege aceasta cu atât mai rău pentru el: va trebui lovit fără cruțare.*

— *O ultimă întrebare, d. ministru. Referitor la eventualul ajutor, ce Serbia este în drept să aștepte, ziarele germane au publicat svoul, că tratatul de alință greco-sârb nu va fi respectat, dat fiind faptul, că Austro-Germania este la spatele Bulgariei?*

— *Nu trebuie dat nici un fel de interes astorfel de svonuri*, replică d. Vesnici. *Nu voin să mă îndoiesc nici un moment de sinceritatea și cinstea prietenilor noștri greci. Tratatul greco-sârb este un tratat onorabil, și Grecia de sigur nu-i dispusă să urmeze teoria politicii în doi peri, a dlui Bethmann-Hollweg. Judecând serios, cum le-ar putea veni în minte Grecilor ideea, că ar fi deslegați de angajamentul lor prin faptul că Bulgarii în atacul lor sunt susținuți de Nemii? Obligațiunile care este valabil contra unui atac, cu atât mai mult este valabil când atacul este dublu. Și afară de aceea prietenii noștri, Grecii, nu ignorează că germanii au promis Bulgarilor, nu numai întreaga Macedonia cu Cavala și Salonice, ci încă, o mare parte a Albaniei. Putea-s'ar găsi oare în Atena un singur patriot, care să nu vrea să prevină cu orice preț un astfel de eveniment?*

— *Sfârșind această lungă convorbire, d. Vesnici ne mai vorbește în termenii cei mai energici despre ferma deciziune a poporului sârbesc de a se lupta până în capăt pentru existența sa națională și despre mândria lui de-a purta această mare luptă în rând cu națiunile ce apără cauza dreptății, a libertății popoarelor și a demnității umane.*

cei mai revoluționari și instantaneele d-sale erau de-o crudă ironie. D. Galaction, deși scriitor mai în etate, s'a remarcat în anii din urmă cu „Biserița din război” pe care Academia română a premiat-o cu 5000 de lei. Dnii Argezei și Galaction au pornit: „Cronica” în numele libertății individuale de-a scrie orice și împotriva oricui... Foarte bine... Dar ca să faci asta, trebuie să stai peste orice patimă și nu sub dorul de răsunare. Altfel loviturile perpetue ce le dau dnii Galaction și Argezei, unor instituțiuni culturale, cari astăzi reprezintă idealul românesc — cad foarte regretate ca ploaia din muntele Sinaia pe însuș corpul d-lor. Inzadar ni se scuza prin talent atitudine — d. Eugen Vinea este prea puțin matur, ca să cuteze, în senz relativ să i-a în bătae de joc activitatea unor mari oameni... Penelul ironic al lui Iser secondează scepticismul argezeian cu câteva ilustrații admirabile... Tot la București mai apar între multe alte reviste: „Cortina”, la Craiova: „Drum drept”, și la Bârlad: „Făt-Frunos”. „Cortina” este revistă teatrală. Anchetele ei sună a baliverne, căci este de tot fără gust să fii curios: „Ce fac autorii noștri” acum, când întrebarea este pasă: „ce face neamul românesc”. Și puțin politicoși dnii Eftimiu și Emil Nicolau, a-și

plasa planurile, acum, când un necrolog scris unui soldat român mort în Galiția ar fi mai sgu-duit, decât un vovedel ce prepară dnile lor, pentru o urma seria: „Cocoșului negru” și a „Actriței”... Dar ce să-i faci. Reclamagii au lipsă de pomadă și de laude, ca să-și paravaneze minusculitățile intelectuale.

Mai apar și foarte sistematic: „Democrația”, revista istorică: „Furnica”, diferitele reviste de Duminecă ale ziarelor — iar în mijlocul lunii acesteia a reapărut „Rampa nouă ilustrată”, un ziar, care-și oficializează trecutul prin o conduită prudentă și artistică.

Ne ride inima, încheind rândurile aceste, căci ne aducem aminte de Ardealul românesc și de literatura lui. O, unde ni-s zierele, revistele scriitorii? Ziarele ni se căese că nu sunt sprijinite, reviste n'avem nici una, iar scriitorii, cari n'au murit, se prepară să moară...

Ștefan Dumbravă.



### PENTRU „ALBUMUL DECO- RAȚIILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

## Daruri pentru batalionul IV al regimentului 33.

Publicăm azi dăruirile ce am primit din *Pecica* pentru batalionul IV al regimentului 33. Colecta aceasta reprezintă ceva simptomatic. Ea confirmă cu o nouă putere adevărul, că omul este făuritorul sortii. Cel slab are să piară, cel harnic are să învingă. Zelul mare învinge orice greutate. Voiește și vei putea, este o lozincă consacrată prin istorie. Involuntar ne încearcă acestea contemplații în fața colectei dela *Pecica*. Sfinția Sa părintele *Dr. Ioan Felea* din *Pecica* s'a inspirat de suferințele și eroismul feciorilor noștri, cari luptă prin piscurile troienite ale Alpilor în contra celui mai înfricoșat dușman și părintele *Felea a voit* să facă în *Pecica* o colectă vrednică de acei eroi, a voit și a putut. Nespun de multe poate voința tare și zelul neobosit. Părintele *Dr. Felea* a avut tovarăș la ostenelele sale pe colegul său părintele *Ioan Popescu* din *Pecica*. Le mulțumim amândurora pentru dragostea ce-o arată eroilor noștri și-i rugăm să talmăcească mulțumita noastră tuturor contribuitorilor.

Lista lor e următoarea:

Strasser Károly	5.—
Holzeisen József	5.—
Kiss Károly	5.—
Bors Ignác	2.—
Takács Miklós	2.—
Rosenfeld Károly	2.—
Csiky	1.—
Konec L.	5.—
Bolyos Mátyás	5.—
Németh	1.—
Rieszer Oberlieutenant	2.—
Reiner	5.—
Kulin Endre	2.—
Gözfürész	5.—
Olajos József	5.—
N. N.	2.—
G. I.	1.—
N. N.	1.—
N. N.	1.—
Krohn János	1.—
Elias Simon	1.—
Dr. I. Felea	2.—
Stefan Novac, jude reg. în pens.	5.—
Sava Tămășdan, preot	1.—
Gheorghe Ponta Ghițu	—20
Dim. Ponta Tălianu	—20
Dimitrie Șiclovian	—40
George Cizmașu	1.—
Aron Șiclovian	2.—
Arcadie Ponta Mărghitan	1.—
Vasile Ponta	1.—
Ioan Novac	1.—
Efrem Moldovan, inv.	1.—
Mărioara Dr. Ghebeleş	1.—
Nicolae Morariu (Nădlac)	1.—
Lászlófy János	—40
Alexa Imbroane	1.—
Traian Mezei, soldat	—50
Petru Iosa	—30
P. Russu, inv.	1.—
Nicolae Petcu	1.—
George Teretean I. Ioan	1.—
Ioța Șiclovian I. Petru	2.—
Nicolae Barbură, notar	2.—
Constantin Ponta Tălianu	1.—
Emilia Bugariu-Dehelean	1.—
Arsa Novac	1.—
Maxa Pușcașu	1.—
George Șiclovian Cheleru	1.—
Ioan Aconi	2.—
Dimitrie Puta	1.—
Vasile Ciorogarin	2.—
Nicolae Dragoș I. Teodor	2.—
Simion Pălincașu	2.—
Const. Bodrogian	3.—
Szinberger Sándor	5.—
Elena Alexa, inv.	1.—
Stefan Tămășdan, măcelar	2.—
Kripp József, notar public	5.—
Kövesdi Sándor	1.—
Ioan Imbrea	2.—
Teodor Orga	—60
Eut. Oniția-Pepa, inv. pens.	—40
In numărul 215	
Laolaltă	120.—
De tot	392.—
	512.—

După ce astfel s'a ajuns suma de 500 cor., cât ne-am propus a colecta în scopul știut, rugăm stimății noștri cetitori să binevoiască a ne trimite colectele făcute până aci, iar colecte mai departe să nu se facă, deoarece se vor arăta fără îndoială în cursul iernei și alte trebuințe, pentru cari vom fi nevoiați a apela la inimile creștinești și nu vom să abuzăm pentru un singur scop de sentimentele umane ale publicului.

La timpul său vom raporta despre darurile ce vom trimite din banii adunați batalionului IV al regimentului 33, vom rețipări într'un singur număr toate dăruirile și acel număr îl vom trimite în mai multe exemplare batalionului, pentru ca eroii noștri să cunoască numele acelora, cari și-au adus aminte de dânșii.

## Folosirea culorilor și insigniilor românești.

— Textul ordinului ministerului de interne ungar. —

*reproducem nu mai știm a câta oară textul autentic al ordinațiunii ministeriale relativ la dreptul de a folosi culorile și insigniile naționale, ordinațiune dată la 8 Noemvrie n. 1914.*

„Insfulețirea patriotică care uneste într'un sentiment înălțător pe toți cetățenii statului, e un simptom al vremilor istorice. Recunoscându-se pericolul comun au dispărut toate antagonismele. Toți cetățenii statului s'au unit în sentimentele și voința lor pentru apărarea tronului și a patriei. Fiecare își jertfește pe altarul patriei viața și toată averea cu aceeași dragoste și a dat dovezi, nu cu cuvinte, ci cu fapte, că el voiește să caute și să-și găsească fericirea în această patrie.

Această înălțătoare manifestare a dragostei de patrie și recunoașterea loială a ideii unității de stat exclude chiar și posibilitatea hănușii, că filii acestei țări, aparținători singuraticelor naționalități, exprimându-și caracterul lor etnografic și extern, adică purtând culorile și insigniile lor istorice, ar fi spre faramitarea unității statului, sau că ei dovedindu-și acest caracter al lor ar dori să-și manifesteze devotamentul lor față de un alt stat străin și prin aceasta înstrăinarea lor față de statul ungar.

O astfel de purtare, care atinge suveranitatea și integritatea teritorială a statului nu ar tolera-o fără pedepsire nici un stat. Dar nici nu există nici un motiv, că statul să oprească singuraticelor grupe a cetățenilor săi

**folosirea culorilor, cari sunt exprimarea caracterului lor etnografic și cari în baza tradițiilor și datinilor poporului a devenit obicei și și întrecut au fost folosite;**

premițând însă că respectiva naționalitate prin aceasta nu ajunge în nici o contradicție cu credința datorită față de ideea de stat.

Simțământul patriotic dovedit în aceste vremuri grele de către naționalitățile statului ungar adevăresc credința necondiționată și alipirea lor față de statul ungar. Intre astfel de împrejurări

**n'ar fi iust, ca să fie ținută în vigoare și pe mai departe opreliștea polițienească privitoare la folosirea astorfel de culori și insignii, cari nu au alt scop, decât exprimarea caracterului etnografic al singuraticelor naționalități,**

de sine înțeles premițând, că folosindu-le aceste își va găsi exprimare și recunoașterea și respectarea ideii de stat ungară, în chip demn și corespunzător însemnătății ei.

Pornind din această atitudine patriotică, de-clar că

**naționalitățile, cari trăesc în statul ungar, pot purta fără nici o piedecă în locuri și la prilejuri publice culorile lor devenite, în urma tradițiunii și datinilor poporului, de fapt naționale,**

întrucât aceste nu sunt identice cu culorile unui stat străin, folosind în acelaș loc și în acelaș timp, cel puțin în măsură egală, culorile naționale maghiare.

Ordinațiunile anterioare, contrare acestei ordinațiuni, le scot din vigoare.

SÁNDOR JÁNOS,  
ministru de interne.

## D. Grey despre acțiunea Înțelegerii în Balcani.

Ministrul de externe englez anunță debarcarea de trupe engleze, franceze și rusești.

La ședința Camerei comunelor secretarul de stat d. Grey a făcut un expozeu al situației balcanice din punct de vedere diplomatic, spunând între altele următoarele:

— La izbucnirea războiului ne-am exprimat dorința ca războiul să nu se întindă. Împreună cu aliații am dat Turciei asigurări, că întrucât rămâne în neutralitate, teritorul Turciei nu va avea de suferit din cauza războiului. După ce însă Turcia a intrat în război, puterile Înțelegerii și-au îndreptat acțiunea comună pentru a realiza o înțelegere a statelor balcanice. E regretabil, că dispoziția în Balcani nu a arătat semne de înțelegere, ci mai curând pentru cea mai acută neînțelegere. Era evident, deci că Înțelegerea ar putea face să valideze o politică unanimă în Balcani numai în cazul când ar putea ajunge într'o situație favorabilă pe câmpul de luptă.

În schimbul neutralității puterile centrale au făcut Bulgariei propuneri mult mai mari decât putea să facă Înțelegerea în mod echitabil.

Propunerile făcute de către puterile centrale cari au îndemnat Bulgaria să declare războiul, s'au făcut în paguba vecinilor Bulgariei, fără ca aceste puteri să fi putut asigura acestor state favoruri corespunzătoare.

Noi în toată vremea am fost în relațiuni de prietenie cu România, care a acceptat în mod favorabil ideea unui bloc balcanic.

D. Grey aduce, apoi, elogiul Sârbilor pentru iscusința și eroismul cu care aceștia luptă contra dușmanului. Serbia se află iarăș în criză, dar și de astădată ea îi face față cu acelaș eroism, ca în trecut.

Participarea Bulgariei în război are mare influență asupra situației. Evident, că în acest moment interesele Greciei și Serbiei sunt identice. Existența sau căderea uneia e condiționată de a celeilalte.

— Ce privește măsurile ce sunt de luat — continuă d. Grey — suntem în cel mai strâns acord de conlucrare cu Franța. Rusia a promis conlucrarea de trupe rusești, îndată ce acestea vor putea fi puse la dispoziție. Autoritățile militare ale aliaților sunt preocupate în general de luarea unor măsuri militare, a căror necesitate se impune pentru satisfacerea așteptărilor. Aceste măsuri se bazează pe principii strategice salutare. Serbia luptă pentru existența ei națională. Tocmai în prezent ea este atrasă într'o luptă desperată și violentă, dar decurgă lupta pe ori care teatru, lupta este una și nedespărțită, iar rezultatul încă va fi acelaș pentru toți.

(Față de aserțiunea dlui Sir Edward Grey că puterile centrale au făcut promisiuni Bulgariei, în paguba vecinilor ei, vizând prin aceasta pe România și Grecia, agentia tel. imp. și reg. spune că ajunge a se referi la declarațiile amicale, pe cari Bulgaria le-a făcut atât la București, cât și la Atena.)



fi prezentat demisia. Regele și-a rezervat dreptul să hotărască mai târziu asupra acestei demisii.

**Stokholm.** — Ministrul de externe Sassonow a prezentat țarului, la cartierul general, demisia din postul său. Retragerea lui Sassonow dela conducerea afacerilor străine ale Rusiei se poate considera ca fapt împlinit.

#### Atitudinea României.

**București.** — Organul guvernului român, „Viitorul” ocupându-se cu atitudinea României în legătură cu evenimentele din Balcani scrie: „Trebuie să așteptăm în liniște și cu răbdare evenimentele pentru ca să ne putem decide numai conform intereselor noastre. Politica profesată de anumite cercuri și bazată pe prezicerii și presupunerii nu poate fi politica unui stat consolidat, mai cu seama când aceste prezicerii nu au altă bază, decât tărîmul labil al Balcanului”.

#### Desfacerea convențiunii greco-române privitor la transportul de mărfuri.

**Chiasso.** — „Corriere della Sera” anunță că Grecia a adus la cunoștință guvernului român desfacerea convențiunii privitor la transitul de mărfuri între România și Salonic. În consecință a încetat și transitul între Rusia și Grecia. României i s'a închis deci comunicația cu Europa apuseană rămânându-i unica cale deschisă prin Rusia și Scandinavia.

## INFORMAȚIUNI

Arad, 16 Octombrie 1915.

### Fragment.

Seara se așază lină peste sat. Cel din urmă car dela câmp a încetat de scârțâit, jugul cade de pe grumazul vitelor. Săteanul, un bătrân zârbov, cu cinci feciori „la bătaie”, n'a mai nădîit, cu atîta putere de om la casă, să ajungă ca să poarte ei singur povara casei. Molfăie cu baba ceva de cină în silă. Pe uliță nu s'arată tipenie de om.

Cu cât prinde întunerecul cu atîta par'că casele se cufundă tot mai mult.

Câte-o pasere de noapte trece în fâlfâiri rari pe deasupra copacilor. Tipetul ei strident răsună în depărtări. Fecul păcurarilor pe costițe, numai o parte întregitoare a unui idil dela țară acum e un simbol al distrugerii, al cutropirei.

Alte-dăți pe vremea asta sorile vuia satul. Se țineau sezători în porți. Se adunau fetele și torceau lână pentru sumane, feciorii le țineau de urit cu povești, cu ghicitori, unul venea cu fluierul, sedeau feciorii, fetele lăsau furca și se ridicau la joc. Luna poleia cu argint fetele lor bronzate de arșița soarelui și descoperirea caerul de lână albă, luminându-l.

Duminica e goală biserica și nu mai vezi feciorii zdupăind pământul la joc în scoborările și urcările arcusului pe lantă, fetele își lasă acasă măgelele și năfrâmi negre acoper capul lor. În cântarea cea mai nouă, care se începe așa:

O, săraca noastră țară,  
Că-i încinsă 'n foc și pară,  
Se zice, ca o supremă poruncă:  
Să nu poarte brău sârmat,  
Că, prea mult sînge s'o vărsat.

Unul, care nu-și poate explica altfel durata războiului cântă:

Tot arde un loc cu sînge  
Și nu-l poate nime stînge.

Pe o fetișcană am auzit-o tînguindu-se, în versuri de o admirabilă construcție, după un frate, ce luptă acum prin mlăștinile Rusiei:

Să n'ai trenule parte  
De șini și de route,  
De vagoanele toate,  
Cum n'am eu de-un frate,  
Ce-i dus departe.

Ea își varsă necazul asupra trenului. Trenul a fost păgânul, care a despărțit-o de frate-său. Și copiii știu să zică:

**A. S. R. principesa Elisabeta a României a împlinit Marți, în 12 Octombrie n., 21 ani dela naștere. Cei mulți înainte.**

**Moarte de erou.** Ni se comunică din Pănade: *Gheorghe Bleahu*, învățător în Oenișoara, comitatul Alba-de-jos, cadet aspirant, a murit moarte de erou în lupta dela Ivangorod, dată la 1 August, când s'a distins regimentul Nr. 50. Eroul învățător era în vîrstă de 22ani.

— **Samuil Petric**, un fecior voinic din Oenișoara, comitatul Alba-de-jos, caporal aparținător regimentului Nr. 50, decorat cu *medalia de aur, a murit moarte de erou* în lupta din Galitia. — (T. Cocișu.)

**Comitetul „Federației unioniste” din București** s'a întrunit la d. *Nicolae Filipescu* și a hotărît creierea cât mai repede a unui club central. Inaugurarea clubului va fi prilejul unei expuneri amănunțite a situației. Se vor convoca apoi două mari adunări naționale.

**Consiliu de miniștri român.** *Aflăm din București că Marți la orele 5 d. a. a avut loc un consiliu de miniștri la d. Em. Costinescu, ministru de finanțe, iar Joi a avut loc un nou consiliu de miniștri sub președinția dlui I. Brătianu.*

† **Dănilă Sânjoan**, notar comunal pensionat, posesor al crucii de aur pentru merite, după un morb greu și îndelungat a decedat în 10 Octombrie a. c. în al 58-lea an al vieții plină de muncă neobosită și al 31-lea al căsătoriei. Inmormântarea s'a făcut Marți, în 12 Octombrie, în cimiterul gr.-cat. din Maieru. Odihnească în pace.

**Plecarea prințului Hohenlohe din România.** Luni cu acceleratul de Predeal la care a fost atașat un vagon salon, prințul Hohenlohe a părăsit Bucureștii, trecând peste Predeal. Prințul a fost însoțit până la Predeal de un aghiotant regal.

**Dșoara Irina Teclu**, fiica dlui *Nicolae Teclu*, distinsul academician român și profesor, — după cum ni se anunță — conduce o secție din spitalul Crucii roșii, instalat în localul Politehnicii din Viena.

„Cu jertfele cele mai mici”. Intr-o a doua „Scrisoare fără răspuns” adresată de d. *Delavrancea* dlui *Brătianu*, se reproduce o conversație, la camera română, în salonul miniștrilor, pe la Decembrie 1914, între d. *Filipescu* și d. *Brătianu*.

Acesta din urmă ar fi făcut — după d. *Delavrancea* — următoarele declarații, despre atitudinea României:

— *Eu vreau ca prin jertfele cele mai mici să realizez câștigul cel mai mare... Nici așa de imbecil, nici așa de lipsit de patriotism nu poți să mă crezi...*

**Aeroplancie italiene în activitate.** Ni se scrie de pe frontul italian:

*Platoul Doberdo*, 11 Oct. 1915.

#### Onorată redacție,

De câteva zile aeroplancie italiene prin aruncarea de bombe nelinistesc soldații noștri aflători în bivouac. În 9 Oct. n. au sosit într'un șir lung până vre-o zece aeroplancie vâpsite în culorile verde-alb-roșu, cari au aruncat bombe. Luată sub focul artileriei noastre, au fost silite să se întoarcă în țara lor.

Astăzi fiind cerul senin și limpede iarăș s'au ivit vre-o trei aeroplancie dușmane între cari unul era de un sistem cu totul nou și mai mare decât celelalte. Două fură alungate; cel mare însă plutea plin de încredere pe deasupra capetelor noastre, când începu a fi bombardat de artileria noastră. În scurt timp a și fost nimerit și silit să aterizeze căzând în prinoare un sublocotenent și un locotenent la cari s'au găsit diferite planuri și bombe.

Interesant e că în locul unde a aterizat aeroplanul, artileria dușmană a încercat un foc violent, așa că bieții ofițeri, cari au scăpat de ploaie era să se înceie în rău. (D. I.)

**Dr. Ios. Siegescu** — prelat papal. Cetim în ziarele din Budapesta, că Papa Benedict XV, a numit prelat papal pe profesorul universitar și deputat, consilierul de curte, *Dr. Iosif Siegescu*. Distincția aceasta este prima ce s'a acordat unui preot însurat din biserica greco-catolică română.

#### Rectificare. Primit următoarele rânduri:

*Domnule redactor!* În numărul 213 al ziarului „Românul” s'a tipărit o scrisoare iscălită de mai mulți domni din Caransebeș, cari între altele, ce nu mă privesc, afirmă despre subsemnatul, că deși fac parte dintre membrii directorii ai institutului „Sebeșana”, nu iau parte la ședințe, cu toate că beneficiaz de tantiemele institutului.

Afirmarea aceasta a domnilor caransebeșeni este absolut falsă. Adevărul este, că am luat și iau parte la ședințe totdeauna când cere trebunța, și când direcțiunea „Sebeșanei” cere să fiu de față.

Adevărul mai este apoi, că am lucrat pentru numitul institut aproape un an întreg, și în împrejurări grele, fără a primi în schimb răsplata bănească obișnuită la orice așezământ de felul acesta.

Cel ce a binevoit, prin urmare, a mă prezenta în coloanele „Românului” ca om, care se împărtășește de beneficii pe nemuncite, este sau o persoană rdu informată și pripită, — sau este o mare secătură.

Vă rog, dle redactor, să dați publicității această scrisoare în chestiune personală, care n'am provocat-o eu. Primiți asigurarea deosebitei mele considerații. — Sibiu, 15 Octombrie 1915. E. Hodoș, profesor.

### Cafea ieftină!!!

Firma noastră de import **F. A. Degan în Flume** (Postafiock nr. 163.) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu prețuri tare reduse. Scrieți românește!

No. 1	Cafea Santos, aleasă și frumoasă	1 kgr.	4.60	cor.
„ 10	„ Cuba fină, frumoasă	1 kgr.	4.80	„
„ 14	„ Cuba cea mai fină	1 kgr.	5.20	„
„ 15	„ Cuba măgele aleasă	1 kgr.	5.20	„
„ 16	„ Cuba specialitate	1 kgr.	5.60	„
„ 24	„ Ceylon fină	1 kgr.	5.40	„
„ 21	„ Iava aurie	1 kgr.	5.20	„
„ 106	„ „Victoria” cea mai fină	mixtură		
		1 kgr.	5.60	„

5 kgr. se trimite cu poșta francat și vămuit prin rambursă.

## Ultima oră.

### PONTONUL ROMÂN DELA ȘISTOV RECHIȚIONAT DE BULGARI.

Zimnicea. — La 26 c., vaporul „*Radu Negru*” a plecat la Șistov, spre a transporta la malul românesc pontonul român din acel port. Când vasul a ajuns la Șistov, autoritățile bulgare au comunicat comandantului vasului că pontonul român a fost rechiziționat de autoritățile bulgare și nu poate fi liberat. În urma acestei declarații vaporul „*Radu Negru*” s'a înapoiat la Zimnicea.

În urma unui nou ordin vaporul a plecat din nou la Șistov ca să ridice pontonul, dar și de data aceasta pontonul nu a fost liberat de Bulgari.

### PATRILE BULGARE ATACĂND PESCARII ROMÂNI.

București. — *Ziarele din capitală au primit următoarea informație:*

**D. Dr. Angheliescu**, ministrul lucrărilor publice a primit din partea „*Navigației fluviale române*” următorul raport:

„Soldații dela pichetul bulgar „*Baltog*” împiedecă navigația bărcilor de pescari pe Dunăre, chiar în apele noastre. Astfel cazul dela 15 Septembrie v. cu pescarii Florea Ioniță, D. Radu și M. Tudor din Turtucaia cari voiau să treacă spre Bechet în barca Nr. 440, cu solul vizat în regulă, pela ora 6 seara. Venind să pescuiescă pe malul românesc au tras cu barca la mal. În acest moment patrurile bulgare dela Baltog au tras ca la vre-o 20 de focuri de armă asupra pescarilor somându-i să vie la malul românesc. Gloanțele n'au nimerit flinta, iar pescarii au stat toată noaptea într'un ostrov până a doua zi când s'au întors la Turtucaia.

Aducând cazul la cunoștința ministrului lucrărilor publice, „*Navigația fluvială română*” cere ca faptul să fie comunicat ministerului de externe ca să intervie pentru a opri pe viltor pe Bulgari să mai repete o asemenea provocare”.

**ORASUL CERNĂUȚI N'A FOST OCUPAT.**  
București. — „Ziua” află din Burdujeni: Este inexactă știrea dată de unele zlore că orașul Cernăuți ar fi ocupat. Orașul și întreaga Bucovina, până după Boian, este în stăpânirea Austro-Ungarilor. Lupte crâncene sunt însă în curs.

**COMUNICAȚIA PE LINIA FERATĂ PRAHOVO—NIS—SALONIC.**

București. — „Viitorul”, organul oficial al guvernului publică următorul comunicat:  
Un ziar de dimineața anunță că portul Prahovo, capul liniei ferate care asigură în acest moment comunicațiile noastre cu Salonicul, via Niș, ar fi fost evacuat de Sârbi, și că prin urmare comunicațiunea ar fi intreruptă.

Guvernul nostru a fost în adevăr informat că comunicațiunile pe calea ferată au fost suspendate între Prahovo și stațiunea Zoltza pentru motive militare, dar spre a nu intrerupe comunicațiunile s'a organizat un serviciu de automobile între aceste două puncte, astfel că comunicația se face regulat.

**MINISTRUL SĂRB D. MARINCOVICI LA D. BRĂȚIANU.**

București. — D. Ion I. C. Brătianu, președintele consiliului de miniștri a primit în audiență pe d. Marincovici, ministrul Serbiei.

**BULGARII AU LUAT OFENSIVA GENERALĂ CONTRA SĂRBILOR.**

Sofia. — Bulgarii au atacat Serbia în cinci puncte cu forțe considerabile. Grupul de forțe bulgare înaintând dinspre Brakevtzi și Gregovo a trecut râul Timoc și a alungat pe Sârbi din pozițiile ce ocupaseră la Tannitza. În lupte crâncene înaintând spre Negotin, Bulgarii amenință Bukovtze.

Al doilea grup de forțe urmărind la Veleztva trupele sârbești respinse la defileul Khabogaz se apropie de linia ferată Negotin—Zajecear.

Al treilea grup de forțe a dat un atac spre vest dela Taribrod, a înaintat spre Sukow și amenință serios calea ferată ce duce la Pirov.

Dela Küstendil două corpuri de armată bulgară au invadat teritoriul Serbiei. Trecând peste râul Kriva, această armată a luat Musdivlje și a ocupat calea ferată ce duce spre Egri-Palanka.

În sfârșit trupele ce au scosorit coastele colinelor dela Patanjiza în lupte violente au ocupat Radomltza și trecând peste râul Brijazika înaintază neimpiedecate spre Vranja.

**Bibliografie.**

Au apărut următoarele publicații nouă:  
Alexandru Ciura: „Colonelul Anhidim Șoldea 1858—1915”, cuvânt funebru, rostit în biserica catedrală din Blaj. Tipografia Seminarului teologic greco-catolic, Blaj.

Anuarul institutului teologic și pedagogic român gr.-or. al diecezei Caransebeșului pe a. șc. 1914—15, publicat de direcțiunea institutului.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

**POSTA ADMINISTRATIEI.**

Emilian Doboșan, Caransebeș. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Dec. a. c.  
Ioan T. Filip, Lugosul inf. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Dec. a. c.  
Nichiifor Lazăr, Salacna. Am primit 7 cor. în abonament până la 15 Febr. 1916.  
Dr. Nicolae Stănilă, Cârtag. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Ianuarie 1916.

**Mulțumită.**

Fiindu-ne cu neputință a mulțumi în particular tuturor numeroșilor noștri binevoitori și preteni, cari în zilele grele de durere cauzate prin moartea neuitatului soț, tată și socru

**LEONTIN SIMONESCU,**

ne-au mângâiat cu grai viu sau în scris — îi rugăm pe calea aceasta să primească cele mai sincere mulțumite.

Sibiu, 14 Octombrie 1915

Familiile:  
**SIMONESCU, de GALGOTCZY și Dr. PROCA.**

(Po 2580—1)

**PENTRU „CARTEA DE PAUR ROMÂNEASCĂ”**

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie  
... săvârșită de eroii noștri. ...

**MOARTEA**

**CĂLBEAZEI**

este asigurată prin folosirea medicinei inventată și fabricată de Dl. farmacist Simeon Oniciu în Abrudbánya (Abrud). — Aceasta medicină concesiionată și sub numele de

**„PARASITIN”**

se vinde exclusiv numai în farmacia subscrișului în Ab ud.

**SIMEON ONICIU**

FARMACIST.

**ABRUDBÁNYA.**

**Anunț.**  
Caut o femeie sau preoteseă văduvă, solidă, de etate mijlocie,  
ca econoamă  
la un preot văduv fără familie. Adresa la  
Administrația „Românul” (Ma 2520—2)

**VINURI**

vechi și noi de vândut.

Adresațiivă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Siria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911 — 1912		
Vin alb — — —	1·10	1·00
Rizling — — —	1·15	1·10
Roșu de Miuș — — —	1·60	1·20
Carbenet — — —	1·40	—

Vinuri vechi și noi din anul 1914.		
Vin alb — — —	—90	—80
Rizling — — —	—92	—82
Știller — — —	—96	—86

Vinul se expdiează cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.  
Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

№ 2512

**Petru Benea**

propr. și neg. de vinuri  
**Világos (Arad m).**

**Haine de vară,**

pardesiuri, haine pentru bărbați, haine pentru baluri, articli de toaletă, umbrele, perdele de dantele și de pănură se curățese și vopsese cu multă grijă și specialitate în

**stabilimentul meu industrial de vopsitorie de pănuri și de curățitorie chimică,**

aranjate cu cele mai noi mașini din străinătate. — Despărțământ special pentru curățitul, vopsitul pălăriilor pentru bărbați și femei. — În cazuri de moarte hainelor de pănură și de mătasă, hainele pentru bărbați etc. se vopsese grabnic în negru. — Hainele de bărbați date spre curățire se și reparaază cu specialitate în croitoria mea specială. — Serisori de recunoștință din toate părțile țării.

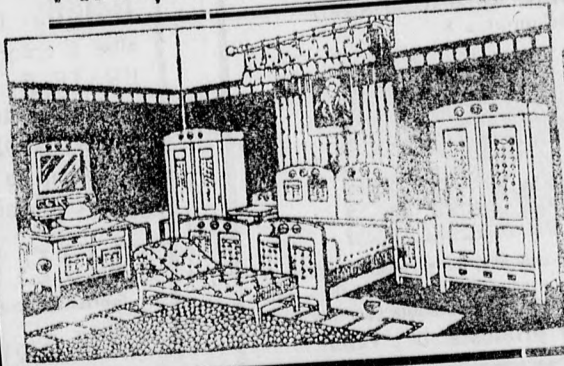
**Lucza József,** vopsitor de pănuri și curățitor chimic **Szeged.**

TELEFON: 994.

Prăvălie și stabiliment principal:  
str. Laudon, nrul 9., colțul  
pieței Valeria. (Lu 2106)

TELEFON: 994.

**STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile**  
**VARȘET, strada Kudritzner numărul 44—46.**



Cea mai renumită  
**mare fabrică de mobile**  
din sudul Ungelei (Varșetz).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de plane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut. — (Sa 113)

## In atențiunea negustorilor!

Acoperirea trebuințelor de ciocoladă și zaharicale pentru prețuri de fabrică. :: ::  
In depozit: Kugler, Heller, Túrth și Manner. :: ::

**GÁBOR MIKLÓS Arad,**  
Piața Andrassy, colțul Salacz utca  
Telefon 1059. Telefon 1059.  
(Ca 2270)



Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

## Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GĂURITE, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai întesiv mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât cel de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kgr. este egal în ton cu un clopot de 451 kgr. patentat după sistemul vechi. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. —

Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.



ATELIER DE CURELARIE, ȘELĂRIE și COFERARIE  
**ORENDT G. & FEIRI W.**  
ODINIOARA SOCIETATEA CURELARILOR  
Strada Cisnădiei 45. SIBIU, Heltauer-gasse 45.

Magazin bogat în articole pentru curățat, călărit vânat, sport și voiaj, poclăzit și procovăfuri, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie pe lângă prețurile cele mai moderate. CURELE DE MAȘINI, CURELE DE CUSUT ȘI LEGAT SKY (vârzobi), permanent în depozit. Toate articolele din branșele numite și reparatura lor se execută prompt și ieftin. Liste de prețuri la cerere se trimit franco. (O-9)  
Comandele prin poștă se efectuează prompt și conștientos.



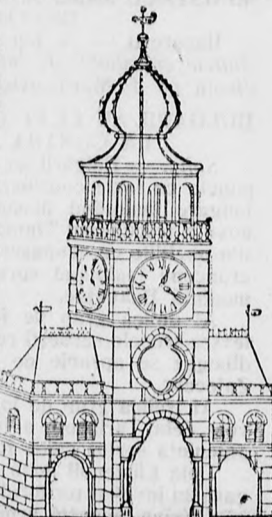
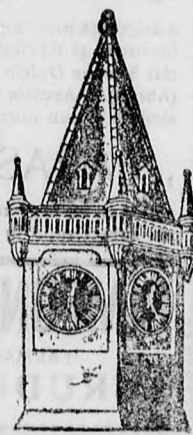
## CEASURI PENTRU BISERICI.

**SZÁNTHÓ GYULA**

fabrică de ceasuri pentru biserici

**NAGYVÁRAD,**  
Damjanich-utca 30 szám.

Oferă ceasuri pentru biserici cari se trag odată pe săptămână, odată la 8 zile și odată la zi, durabile și precise. Prețuri ieftine. Fabrică cu putere electrică. Garanție pe mai mulți ani. Prețurile la dorință se trimit gratis. Plăci (tablă) pentru ceasuri cari luminează noaptea, executate admirabil. — Prețuri ieftine. (Sa 88)



Liferantul diecezelor gr. or. și gr. cath.

## SZLANNÁR ÉS RÓTH

întreprindere de pictură de sticlă, altare, biserici și sticlărie decorativă

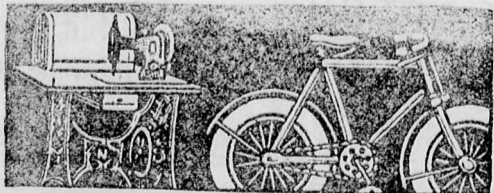
Oradea-mare (Nagyvárad), Arany-János-u. 14.

(Sa 2166)

Execută foarte frumos pictarea de sticlă, biserici, altare, icoane și fresco, toffelul de lucrări de marmoră. Execută decorațiuni de sticlă, lucrări de mozaic italiene și americane. Aurituri și pictarea tablourilor staționare.

Întreprindere „VATT” mecanică și electrică a lui  
**LEITNER, Cluj. (Kolozsvar).**

Birou și magazin: Széchenyi-tér 41. (Palatul Széki).  
Stabiliment: Malom-utca 8.



Va 2071

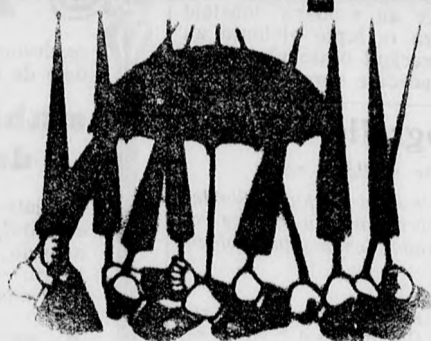
Reparări de automobile și gumă pentru automobile, mare atelier reparator de mașini de cusut, biciclete, mașini de scris, gramofone; prețuri ieftine, execuție solidă. — La comenzile din provincie nu se scotește pachetarea.

Cine se referă la acest ziar primește 10% rabat.

## Unde

se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante

**PLOIERE?**



Unde se pot afla noutățile cele mai moderne — **En-tout-cas** și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitate cea mai bună și cele mai moderne

**albituri pentru bărbați**

în executare recunoscută de cea mai bună. **Cămeși** de modă albe și colorate; **GULERE** și **MANGETE** albe și colorate; **BATISTE** de buzunar; **BRATELE**; **CRAVATE** pentru gulere simple și duble; **CĂMEȘI** din păr de camilă; **CIORAPI** și alți articlii de modă p. bărbați în sortiment bogat și cu prețurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela



**GUSTAV SCHMIDT**

fabrică de paraplee și prăvălie de modă pentru bărbați  
**SIBIU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit”.**